

11. Гільорме Т.В., Лень А.В. Організація обліку доходів бюджетних установ в умовах законодавчих змін. Економіка та суспільство. 2017. Вип. 10. С. 722–729.

12. Матросова В.О., Хижняк О.В. Проблеми фінансування бюджетних організацій на основі кошторису. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2013. Вип. 2. С. 92–95.

13. Васильєва В.Г., Карабан Т.В. Особливості фінансування бюджетних установ у сучасних реаліях. Сучасний стан та проблеми розвитку статистики, обліку та аудиту в умовах глобалізації та енергозбереження: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 6–7 квітня 2016 р.). Т. 1. Дніпропетровськ: ДНУ ім. О. Гончара, 2016. С. 25–28.

14. Антонішен Я.А. Актуальні проблеми кошторисного фінансування бюджетних установ в Україні. URL: http://www.rusnauka.com/25_PNR_2013/Economics/3_144382.doc.htm.

15. Височан О.С., Борис І.Я. Принципи, методи і механізм фінансування бюджетних установ. Економічний аналіз. 2015. Т. 19. № 1. С. 171–177.

УДК 657

Сопко В.В.,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Київський національний торговельно-економічний університет

Галак К.І.,

аспірант кафедри обліку та оподаткування,

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сопко В.В., Галак К.І. Інформаційне забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності.

У статті розглянуто особливості інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності суб'єктів господарювання. Досліджено інформаційні потоки, які виникають в процесі здійснення бухгалтерського обліку соціально-орієнтованої діяльності. Розглянуто практичні рекомендації щодо удосконалення організації інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформаційні потоки, обліково-інформаційні потоки, соціально-орієнтована діяльність.

Сопко В.В., Галак К.І. Информационное обеспечение учета социально-ориентированной деятельности. В статье рассмотрены особенности информационного обеспечения учета социально-ориентированной деятельности субъектов хозяйствования. Исследованы информационные потоки, возникающие в процессе осуществления бухгалтерского учета социально-ориентированной деятельности. Рассмотрены практические рекомендации по совершенствованию организации информационного обеспечения учета социально-ориентированной деятельности субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: информационное обеспечение, информационные потоки, учетно-информационные потоки, социально-ориентированная деятельность.

Sopko V.V., Galak K.I. Information support of the accounting of socially-oriented activities. The article examines the features of information support of accounting of socially-oriented activities of business entities are considered. The information flows that arise in the process of accounting of socially-oriented activities are investigated. The article also provides the recommendations, which are aimed at improvement the organization of information support for accounting of the socially-oriented activities of business entities is considered.

Key words: information provision, information flows, accounting-information flows, socially-oriented activities.

Постановка проблеми. Якість організації інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності не можна недооцінювати. Результатами соціально-орієнтованої діяльності цікавляться інвестори, партнери суб'єкта господарювання, державні органи влади та суспільство. Вагому частину цих результатів відображає бухгалтерський облік.

Чітке уявлення та налагодження інформаційних потоків обліку соціально-орієнтованої діяльності необхідні для впровадження та дотримання цього виду діяльності. Це пояснює актуальність означеної проблеми для суб'єктів господарювання та науковців, що займаються дослідженням розвитку бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематику інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності в контексті соціальних та екологічних витрат вчені висвітлюють як одну з найважливіших і перспективних складових розвитку обліку. Питанням облікової інформації присвячені дослідження багатьох вчених, таких як, зокрема, Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко, І.Я. Омецінська, Е.І. Цибульська, С.В. Федоренко, В.І. Кунченко-Харченко, Л.А. Птіцина, Л.В. Безкоровайна.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є розгляд особливостей інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності, формування схеми інформаційних потоків як чинника її впровадження і розвитку, економічної стійкості суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу. Важливим аспектом ефективного управління соціально-орієнтованою діяльністю є інформаційне забезпечення обліку. Вважаємо, що дослідження питання інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності сприятиме підвищенню якісних характеристик створеної облікової інформації.

Досліджуючи проблематику інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності, перш за все звертаємось до Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ (зі змінами) [1], який регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення та захисту інформації. Сама ж інформація є об'єктом інформаційних відносин.

У статті 1 цього Закону визначено, що інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях чи відображені в електронному вигляді [1].

Існують різні види інформації, кожен з яких має свою технологію оброблення, змістовну цінність, форми відображення або представлення. Нами розглядається облікова інформація, властивостями якої є і завжди повинні бути достовірність, повнота, цінність, актуальність, зрозумілість; інакше її цінність буде втрачена. Таким чином, облік є рушійною силою функціонування суб'єкта господарювання, що може сприяти його економічному зростанню в умовах соціально-орієнтованої ринкової економіки.

Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко відносять облікову інформацію до одного з різновидів економічної інформації [2, с. 20–21] та вважають, що облікова інформація пов'язана з функціями оперативного, бухгалтерського, статистичного обліку та відбиває господарські процеси, які вже здійснилися, а також фактичний стан.

З розвитком соціально-орієнтованої діяльності бухгалтерський облік, окрім формування фінансової, управлінської та податкової звітності для ухвалення рішень, повинен надавати інформацію про здійснену соціальну політику суб'єкта господарювання [3, с. 1157–1158].

Важливим елементом інформаційних систем обліку є інформаційне забезпечення, яке призначене для відображення інформації, що характеризує стан керуваного об'єкта та є основою для ухвалення управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення – це забезпечення керівництва підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень необхідним інформаційним

масивом даних, отриманим зі вхідних інформаційних потоків шляхом організації технологічного процесу перероблення інформації [4, с. 58]. Крім того, інформаційне забезпечення як процес входить у поняття комунікації, тобто процесу обміну інформацією, на основі якого керівництво одержує інформацію, необхідну для ухвалення управлінських рішень [4, с. 59].

На нашу думку, інформаційне забезпечення обліку – це сукупність вхідних даних, система бази даних, їх обробка, заходи з пошуку, одержання, зберігання необхідної інформації з метою правильного здійснення та відображення господарської діяльності.

Облікова інформація є метою та результатом облікових процесів на різних етапах проходження. Крім того, вона може бути результатом вирішення одного облікового завдання та водночас використовуватися для іншого, виступаючи інформаційним забезпеченням для інших завдань.

Згадану нами базу даних вчені трактують як спеціальним чином організоване зберігання інформаційних ресурсів у вигляді інтегрованої (єдиної) сукупності файлів, яке забезпечує зручну взаємодію між ними та швидкий доступ до даних [2, с. 151–152].

Під час здійснення будь-якої господарської діяльності виникає необхідність у різній актуальній на певний період інформації, тобто існує інформаційна потреба. Під інформаційною потребою суб'єкта господарювання в частині обліку соціально-орієнтованої діяльності розуміємо інформацію, пошук якої здійснює або яку прагне отримати суб'єкт господарювання з метою ефективного управління цим об'єктом обліку.

Інформаційна потреба виникає у зв'язку з постійними змінами в бухгалтерському обліку та недостатністю інформації про ведення обліку нових облікових об'єктів, висвітлення узагальненої інформації про них. Для соціально-орієнтованої діяльності це актуально у зв'язку з тим, що є порівняно новим поняттям для понятійного апарату бухгалтерського обліку.

Важливою під час здійснення пошуку інформації є чітко сформована інформаційна потреба, що полегшить пошук і формування та підвищить якість інформації бухгалтерського обліку.

Для ефективного інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності необхідно знати, хто є користувачем, суб'єктом створення, оброблення, накопичення, надання та оприлюднення на різних етапах формування й узагальнення інформації про цей вид витрат.

Суб'єктами інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності є державні органи влади, міжнародні організації, що регулюють або надають рекомендації стосовно здійснення цього виду діяльності, інформаційні агентства з надання поточної та актуальної інформації, бухгалтерія, керівництво суб'єкта господарювання, суспільство.

Щодо бухгалтерії, то вона є суб'єктом обробки та створення облікової інформації згідно з інформаційними потребами суб'єкта господарювання.

Загалом суб'єктами створення та отримання зовнішніх і внутрішніх потоків інформації є фізичні та юридичні особи, що перебувають в інформаційній взаємодії.

Під час здійснення пошуку та створення облікової інформації важливою є ідентифікація її якісних характеристик, які циркулюють у системі управлінського

обліку та звітності. Отже, інформація повинна бути актуальною (знайдена та оброблена своєчасно), достовірною, деталізованою (в разі необхідності), але не занадто громіздкою для кращої обробки та сприйняття користувачем.

Слід зазначити, що необхідною умовою (критерієм якості інформації) для інформаційного забезпечення обліку є релевантність як ступінь відповідності отриманому результату або пошуковому запиту. Релевантність інформації є поняттям суб'єктивним, тому що результати пошуку (знайдена інформація) одного користувача задовольнить, а для іншого може бути неповною, недостатньо розгорнутою.

Організація інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності не має єдиних науково розроблених підходів. Вважаємо, що системний підхід, який враховує взаємозв'язки та потреби в інформації кожного користувача, зокрема бухгалтерів, може бути найбільш ефективним для управління обліковим процесом і суб'єктом господарювання загалом. Цей підхід розглядає суб'єкт господарювання як єдину взаємопов'язану систему, що цілком відповідає нашій позиції.

Слід зазначити, що система бухгалтерського обліку також є джерелом інформації для різних центрів відповідальності. При цьому визначення ступеня довіри до цієї інформації мають здійснювати суб'єкти внутрішнього контролю, які повинні визначити її суттєвість.

Так у Стандарті фінансового обліку № 2 «Якісні характеристики бухгалтерської інформації» (FAS 2) суттєвість визначається як величина пропуску або викривленого розкриття бухгалтерської інформації, яка за супутніх обставин робить ймовірною зміну економічного рішення, прийнятого зацікавленими користувачами на основі цієї інформації [5]. Згідно з цим визначенням тільки користувач фінансових звітів та аудитор мають право визначити рівень суттєвості інформації.

В Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» суттєва інформація трактується як інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності [6]. У цьому разі суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та керівництвом суб'єкта господарювання.

З розвитком будь-якого суб'єкта господарювання збільшується кількість працівників, підрозділів, філій і, безумовно, інформаційний потік. Інформаційний потік особливий тим, що будь-яку інформацію накопичують, обробляють або контролюють працівники суб'єкта господарювання. За його значного збільшення найважливіше не втратити ефективність подання та оброблення даних, взаємозв'язок між усіма підрозділами.

Завдяки сучасним інформаційним технологіям обмін управлінською інформацією полегшується, проте вони потребують постійного оновлення та вдосконалення.

Бухгалтерський облік займає вагомий частину інформаційного потоку. Це пояснюється тим, що бухгалтерія не лише створює облікову інформацію, але й має потребу в інформації з різних підрозділів суб'єкта господарювання з метою управлінського обліку та подання звітності.

Е.І. Цибульська розглядає інформаційний потік як цілеспрямований рух каналами зв'язку сукупності повідомлень від джерел, що об'єктивно відображають стан бізнесу, до керівництва підприємства для здійснення управління [4, с. 58].

Під інформаційним потоком нами розуміється цілеспрямований рух каналами зв'язку сукупності повідомлень від джерел, що регламентують, відображають стан господарської діяльності, до керівництва з метою здійснення управління суб'єктом господарювання.

Інформаційні потоки мають бути оптимізовані з метою виключення дублювання інформації, мінімізації маршрутів її проходження, раціоналізації процесів обміну інформацією між органами управління [4, с. 58–59].

На практиці оброблення інформації та мінімізація маршрутів її проходження ускладнюються надмірними бюрократичними перешкодами, регламентованими нормативно-правовими актами. Один документ затверджується підписами великої кількості посадових осіб, що уповільнює вихід облікової інформації та здійснення господарської діяльності.

Інформаційний потік характеризується такими параметрами: адресність (наявність джерела й споживача інформації); регламент передачі від джерела до споживача; обсяг переданої інформації (інтенсивність потоку); джерело виникнення тощо.

Напрямок інформаційного потоку визначає сталий комунікаційний зв'язок з особою, що ухвалює господарське рішення та формує його інформаційне забезпечення [7, с. 33].

Важливим аспектом характеристики інформаційного потоку є його відмінність від документообігу. В.І. Кунченко-Харченко вважає, що документообіг характеризує рух лише внутрішніх документованих відомостей про господарські процеси [8, с. 175].

Л.А. Птіцина зазначає, що інформаційні потоки значно ширші за призначенням і забезпечують не лише циркуляцію впорядкованої внутрішньогосподарської документації в інформаційній системі суб'єкта господарювання [9, с. 121].

Поняття «інформаційний потік» є загальним щодо різних видів інформації, тому вважаємо, що під час дослідження важливості інформаційного потоку в обліку, зокрема соціально-орієнтованої діяльності, доцільно використовувати поняття «обліково-інформаційний потік» як один з видів інформаційного потоку в межах використання, оброблення та створення інформації бухгалтерською службою суб'єкта господарювання.

Під обліково-інформаційним потоком розуміємо цілеспрямований рух бухгалтерських даних від джерел до користувачів з метою ведення бухгалтерського обліку та управління суб'єктом господарювання.

На практиці виділяється масив облікових даних конкретної ділянки обліку, а кожний вид діяльності суб'єкта господарювання має свій масив інформації. Виходячи з цього, вважаємо доцільним виділити «інформаційний потік соціально-орієнтованої діяльності», який стосується об'єкта нашого дослідження.

Отже, інформаційний потік соціально-орієнтованої діяльності – цілеспрямований рух сукупності масивів даних від джерел до користувачів з метою управління соціально-орієнтованою діяльністю суб'єкта господарювання.

Слід зазначити, що виділений нами інформаційний потік розглядається як складова сукупності усіх інформаційних потоків суб'єкта господарювання з метою ефективного управління процесом бухгалтерського обліку та відображення стану соціально-орієнтованої діяльності.

Під час формування інформаційних потоків необхідно враховувати різні потреби користувачів та рівень ієрархії суб'єкта господарювання, що буде визначати обсяг залученої інформації [10, с. 897]. При цьому важливим є виявлення складових системи інформаційного забезпечення, що спрямовані на уникнення втрат важливої інформації в цих потоках.

Структура інформаційного потоку визначається характером інформаційного наповнення та є об'єднанням масивів інформаційних повідомлень (документовані відомості, усні повідомлення) як структурних одиниць інформації [11, с. 330].

Стандартизація схеми інформаційних потоків дає змогу забезпечити мінімізацію обсягу первинного документообігу на різних ділянках обліку.

На нашу думку, схему обліково-інформаційного потоку суб'єкта господарювання перш за все повинен запропонувати головний бухгалтер керівництву суб'єкта господарювання. При цьому всі підрозділи та працівники мають ознайомитись з розробленою схемою інформаційного потоку та взяти її до уваги, виконуючи свої посадові обов'язки. За необхідності (як правило, в разі зміни організаційної структури суб'єкта господарювання) слід її оновлювати, коригувати та вдосконалювати один раз на рік.

У зв'язку з цим нами розроблена схема інформаційного потоку соціально-орієнтованої діяльності (рис. 1).

Вважаємо, що сформована схема інформаційного потоку соціально-орієнтованої діяльності дасть чітке уявлення про рух інформації цього виду діяльності, підвищить якість облікової інформації та ефективність ухвалених рішень, що дасть змогу впевнено впроваджувати та здійснювати соціально-орієнтовану діяльність. Слід зазначити, що ця схема інформаційного потоку соціально-орієнтованої діяльності може слугувати базою знань та зразком для суб'єктів господарювання різних галузей.

Висновки. В результаті проведеного дослідження встановлено, що під час розгляду питання інформаційного забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності необхідно мати чітке розуміння джерела та користувача цього типу інформації.

Розроблена нами схема інформаційного потоку соціально-орієнтованої діяльності відображає рух інформації про цей вид діяльності від джерела надходження до користувача, а також необхідна для ефективного управління інформаційним забезпеченням обліку, якості облікової інформації та управління суб'єктом господарювання загалом.

Результати дослідження та рекомендації сприятимуть кращому управлінню соціально-орієнтованою діяльністю; є основою для формування особливостей та підходів до організації обліку витрат соціально-орієнтованої діяльності; підкреслюють важливу роль інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку як чинника економічної стійкості суб'єкта господарювання та розвитку концепції соціальної відповідальності на практиці.

Рис. 1. Схема інформаційного потоку соціально-орієнтованої діяльності

Список використаних джерел:

1. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. Київ: Київський національний економічний університет, 2003. 158 с.
3. Омецінська І.Я. Бухгалтерський облік як інформаційна система для управління підприємством. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. С. 1157–1159.
4. Цибульська Е.І. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. Київ: Народна українська академія, 2011. 384 с.
5. Financial Accounting Standards Board (FASB) “Qualitative Characteristics of Accounting Information”, Statement of Financial Accounting Concepts № 2 Stamford, CT: FASB. 1980.
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ від 7 лютого 2013 року № 73 (із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства фінансів від 27 червня 2013 року № 627; від 8 лютого 2014 р. № 48; від 17 лютого 2017 р. № 241) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
7. Федоренко С.В., Правоторов Д.О. Розробка інформаційного забезпечення та інформаційні потоки промислового підприємства. Економіка та держава. 2006. № 11. С. 33–34.
8. Кунченко-Харченко В.І. Моделі інформаційних потоків та їх використання в системах бази даних та документології для прийняття рішень. Збірник наукових праць Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України. 2010. № 54. С. 175–179.
9. Птіцина Л.А. Основні підходи до управління інформаційними потоками бізнес-діяльності промислових підприємств України: формування єдиного інформаційного забезпечення системи управління промисловим підприємством в складних ринкових умовах. Вісник економічної науки України. 2010. № 2. С. 121–124.
10. Безкоровайна Л.В. Взаємопослання інформаційних потоків управлінського і фінансового обліку для ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 4. С. 897–901.
11. Сорочкіна О.С. Родові характеристики поняття «інформація». Гілея. 2009. № 27. С. 323–335.

УДК 338.432:631.162:336.2

Добрунік Т.П.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки,
Одеський національний економічний університет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Добрунік Т.П. Актуальні проблеми обліку та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції. У статті проаналізовано зміни, що відбулися в системі оподаткування та обліку сільськогосподарських підприємств України. Дано оцінку сучасної системи оподаткування підприємств аграрного сектору економіки в Україні. Визначено недоліки податкових новацій та їх вплив на тенденції економічного розвитку аграрних підприємств. Визначено особливості формування фінансових результатів аграрних підприємств, окреслено основні проблемні аспекти обліку довгострокових біологічних активів в контексті застосування загальної системи оподаткування з урахуванням змін чинного законодавства. Запропоновано напрями розвитку системи оподаткування в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, спрощена система оподаткування, загальна система оподаткування, бухгалтерський облік, фінансовий результат, біологічні активи.

Добрунік Т.Ф. Актуальные проблемы учета и налогообложения в аграрном секторе экономики в условиях евроинтеграции. В статье проанализированы изменения, произошедшие в системе налогообложения и учета сельскохозяйственных предприятий Украины. Дана оценка современной системы налогообложения предприятий аграрного сектора в Украине. Определены недостатки налоговых новаций и их влияние на тенденции экономического развития аграрных предприятий. Определены особенности формирования финансовых результатов аграрных предприятий, обозначены основные проблемные аспекты учета долгосрочных биологических активов в контексте применения общей системы налогообложения с учетом изменений действующего законодательства. Предложены направления развития системы налогообложения в аграрном секторе экономики.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, упрощенная система налогообложения, общая система налогообложения, бухгалтерский учет, финансовый результат, биологические активы.